

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

listopad 2001 / ročník 2

Varování: Ministr poškozuje charakter!

Dan Šťastný

V minulém měsíci se Praha dočkala několika významných událostí. Na Hradě například opět proběhlo setkání s názvem *FORUM 2000*, kde se světové politické a intelektuální celebrity opět shodly na tom, že svět vstoupil do nové doby a že ho lze zachránit pouze tak, že bude ustanovena silná světová vláda disponující nejlépe světovou armádou (kdo by takovému názoru odporoval, by se nejspíš kvalifikoval do kategorie *terorista*...).

Ani na jiných pražských „hradech“ – například na Vyšehradě – nešlo o nic přízemního. Již podesáté se tam v Kongresovém centru konala tzv. *Mezinárodní protikorupční konference*, doprovázená podpůrnými akcemi na různých místech Prahy a mohutnou kampaní namířenou na přesvědčení veřejnosti o tom, jak je jenom ta korupce ošklivá. Od ministra vnitra se tak veřejnost např. dozvídá, že „korupce poškozuje charakter“. Jak si však ukážeme, hesla tohoto typu nejenže nejsou bůhvíjak vtipným způsobem, jak fenomén korupce vymýtit, ale nejsou ani způsobem schopným

něčeho takového dosáhnout, už třeba proto, že jednoduše nejsou pravdivá – korupce Vás charakter poškozovat nutně *nemusí*... – nebo proto, že nechápu její pravé příčiny.

Korupce a její příčiny

Ačkoliv má termín korupce neodmyslitelný pejorativní význam, zkusme se ještě předtím, než veškerou korupci a osoby v ní se angažující takto odsoudíme, podívat na to, v čem korupce vlastně spočívá. Bez nároku na jedinečnost definice by snad bylo možné korupci charakterizovat jako aktivitu, jejíž pomocí se nějaký subjekt snaží zajistit si rozhodnutí jiného subjektu ve svůj prospěch. Konkrétní prostředek, jakým má být subjekt disponující pravomocí přesvědčen, aby požadovaným způsobem rozhodnul, není vzhledem k podstatě korupce rozhodující: může jít o poskytnutí úplatku ve formě peněz či nějaké protislužby, nebo třeba jen o přízeň v důsledku vzájemné známosti. Co je pro korupci typické a rozhodující, je skutečnost, že vztah mezi „korumpovaným“

a „korumpujícím“ je tajný a že je většinou v zájmu obou stran, aby takový i nadále (nejlépe navždy) zůstal. To není důsledkem nějaké skromnosti či tajnůstkářství z jejich strany, nýbrž nutnou podmínkou pro úspěch jejich spolupráce.

Proč? Kdyby subjekt s rozhodovacími pravomocemi rozhodoval pouze o svém majetku, nazývat ovlivňování jeho rozhodování ze strany jiných subjektů korupcí by bylo stejně absurdní jako spojovat s korupcí naprosto každou směnu: i při ní se totiž kupující – nejčastěji pomocí peněz – snaží přesvědčit prodávajícího, aby daný statek prodal právě jemu. Za těchto podmínek nemá ani jedna ze stran důvod svůj vzájemný vztah skrývat. O korupci však půjde vždy, kdykoliv ovlivňovaný – korumpovaný – subjekt rozhoduje o cizím majetku. K tomu byl někým zmocněn (prozatím ponechejme stranou otázku, zda toto zmocnění je legitimní), v rámci čehož mu byly dány pokyny, jak má o tom kterém majetku rozhodovat. Kdykoliv se od těchto pokynů odchýlí, aby rozhodnul ve prospěch konkrétní

(pokračování na straně 2)

Letadla a ochrana majetku

Jeffrey Tucker

Bushova administrativa oznámila svou podporu přítomnosti tzv. „sky marshals“ na palubách dopravních letadel s nadějí, že ozbrojení federální agenti zabrání dalším možným únosům letadel. Zároveň ovšem administrativa odmítá tu nejjednodušší alternativu – prostě dovolit aerolinkám, aby se ozbrojily a převzaly tak zodpovědnost za svou vlastní bezpečnost.

Politikaření, které následovalo po útoku, a pokus použít krizi jako záminku pro zavedení vlády národní bezpečnosti doma a rozšíření vojenské převahy ve světě, odhalil prostou skutečnost: všechno začalo mnohonásobným únosem. Stalo se tak nikoli za použití granátů nebo těžkých výbušnin, ale nožku na papírové kartony – nejnebezpečnější zbraně na palubě unesených letadel. Kdyby únosci byli bývali zastaveni nebo dokonce předem zastrašeni, dvojčata by ještě stála a žádná válka by nebyla.

Před útokem nebylo veřejnosti obecně známo, že členové posádky dopravních

letounů jsou zcela neozbrojeni a tudíž bezbranní vůči jakýmkoli zlovolným osobám na palubě. V těchto letadlech cestovali lidé naprosto cizí majitelům a manažerům aerolinek. Mělo by být zřejmé, že pokud by se letadlo dostalo pod kontrolu nesprávné osoby, stroj by mohl být použit jako válečná zbraň. Jestliže není zbraní třeba na palubách dopravních letadel, pak jich není třeba nikde jinde.

Technologický pokrok umožňuje použití střepinových střel, které poraní nebo i zabijí, ale letadlo samotné přitom zůstane nepoškozené. I paralyzující zbraň, která je také zakázaná, by mohla zastavit teroristy ještě předtím, než měli šanci zmocnit se úplné kontroly nad letadlem a použít ho jako nástroj hromadného krveprolití. Bezpečnost je samozřejmě zbožím, které by si nejen cestující rádi zakoupili, ale které by i letečtí dopravci rádi poskytovali, neboť je v jejich zájmu svůj majetek a zákaznicky chránit.

Proč byli piloti neozbrojeni a proč zůstávají beze zbraně i nadále? Protože federální nařízení *14 Code of Federal Regulations section 108.11* povoluje zbraně na palubě pouze se souhlasem FAA (*Federal Aviation Agency*). FAA neuděluje a ve skutečnosti neudělila žádný souhlas ohledně povolení zbraní v letadlech od roku 1973, tedy od doby, kdy se ukončil Nixonův program „sky marshals“. Jak sdělila Jane Harveyová, zaměstnankyně FAA, deníku *New York Times* (25. září 2001), povolit zbraně na palubách letadel je myšlenka, „nad kterou bych před dvěma týdny ani neuvvažovala“.

Příznějme si to! Tak mnoho moci jsme svěřili federální vládě, aby nás ochránila. Minulost změnit nemůžeme, ale nyní bude nařízení jistě zrušeno. Jak poznamenal David Kopel z *Independence Institute*, toto „je jediná reforma, narozdíl od plejádý svobodu omezujících opatření, propagovaných

(pokračování na straně 3)

Varování: Ministr poškozujee charakter!

(pokračování ze strany 1)

osoby – korumpujícího, je třeba, aby tato skutečnost zůstala před tím, kdo mu zmíněné pravomoci svěřil, skryta.

Problém korupce tak vyplývá ze skutečnosti, že existují lidé, kteří rozhodují o *cizím* majetku. Pojďme se nyní, když víme, co je příčinou korupce, podívat na dvě její rozdílné konkrétní podoby.

Korupce v soukromém sektoru

K jedné z možných forem korupce může docházet vždy, deleguje-li soukromý vlastník určité rozhodovací pravomoci ohledně svého majetku na svého zástupce. Korupce se v takové situaci stává součástí problémů pramenících ze vztahu mezi vlastníkem majetku a jeho správcem (ekonomové toto nazývají *principal-agent problem*) a z obrovského rozsahu, v jakém se tyto vztahy vyskytují, je zřejmé, že s problémem korupce je možné se setkat i v soukromém sektoru. A tak bychom jistě našli případy, kdy nákupčí podniků kupuje zboží od prodejce, který mu poskytne největší úplatek, či kdy třeba noční hlídač nechá svého syna ukrást zboží ze skladu, který měl za úkol hlídat.

Vzhledem k tomu, že vlastník majetku a ten, kdo (potenciálně) korumpovaného správce rozhodováním o tomto majetku pověřil, je jedna a tatáž osoba, existuje zde někdo, kdo je motivován a osobně zainteresován na tom, aby bylo zkorumpované rozhodování správců odhalováno a aby mu bylo předcházeno. Pokud se jim to nedaří, je to pouze jejich majetek, který je jejich neúspěchem v boji proti korupci poškozen. Korupce v soukromém sektoru tak vždy představuje problém *výhradně* pro vlastníky majetku, kteří si k jeho správě vybrali špatnou osobu.

Proč je takový typ korupce špatný, není snad třeba příliš vysvětlovat. Korumpovaný tím, že rozhoduje jinak, než jak byl instruován vlastníkem majetku, o němž rozhoduje, porušuje smlouvu, dopouští se podvodu a tedy porušování majetkových práv vlastníka.

Korupce ve státní správě

Jiná forma korupce se vyskytuje tam, kde moc rozhodovat o cizím majetku spočívá v rukou představitelů státu – v rukou státního úředníka. Při srovnání se situací v soukromém sektoru zde však najdeme zásadní rozdíl. Státní úředník zde nezískal rozhodovací pravomoci ohledně určitého majetku od jeho vlastníka (jako je tomu v případě správce majetku v soukromém sektoru), nýbrž od jiné, třetí strany. Touto třetí stranou jsou tvůrci legislativy – poslanci, politici, ostatní státní úředníci a (kdyby demokracie fungovala tak, jak si její zastánci představují) v konečném důsledku všichni voliči. Tato skutečnost je příčinou dalších rozdílů.

Jednak je zřejmé, že v soukromém sektoru jsou rozhodovací pravomoci správce majetku *legitimní*, neboť mu byly svěřeny

dobrovolně jeho vlastníkem – nebylo při tom použito násilí. Naproti tomu ve státní (eufemisticky nazývané „veřejné“) správě jsou rozhodovací pravomoci státního úředníka jednoznačně *nelegitimní*, neboť představují *nedobrovolný* (násilný) zásah do práv vlastníka majetku. A tak je tomu bez ohledu na to, zda státní úředník tyto pravomoci vykonává v souladu s legislativními nařízeními či ne (tedy bez ohledu na to, zda je úředník při svém rozhodování zkorumpovaný či ne).

Další rozdíl oproti soukromému sektoru představuje skutečnost, že ti, kteří vytvářejí legislativu, podle níž má úředník o majetku cizích rozhodovat, nejsou nijak motivováni a osobně zainteresováni na tom, aby zkorumpované úředníky odhalovali. Jsou-li totiž v tomto proklamovaném boji proti korupci neúspěšní, může jim to být (snad s výjimkou situací, kdy by se provalilo, že se v korupci osobně angažovali) naprosto lhostejné, neboť jejich majetek nebude jedním zkorumpovaných úředníků poškozen. Korupce ve státní správě tak narozdíl od sektoru soukromého představuje problém pro třetí strany a mnohdy – v případě státních zakázek placených z daní – dokonce problém pro všechny z nás, kterým se nedaří daním uniknout, tedy (bohužel) pro naprostou většinu z nás.

Patrně nejzásadnější rozdíl, který zůstává mnohým bojovníkům proti korupci skryt, však spočívá v tom, že narozdíl od soukromého sektoru nelze ve státní správě každou korupci označit za špatnou! Záleží totiž na tom, zda rozhodnutí, k němuž má být úředník korupcí „přesvědčen“, spočívá v omezení práv, nebo naopak ve zdržení se takového jednání. Neboli, jinými slovy, záleží na tom, zda se úředníkem rozhodnutí, které se ten, kdo korupci provádí, snaží ovlivnit, týká majetku tohoto člověka či majetku nějaké třetí osoby.

Vezměme si například zákon, který dává úředníkovi do rukou moc vydávat licence na poskytování určité služby (dává mu do rukou moc omezit práva lidí využívat jejich práce a majetku takovým způsobem, jakým uznají za vhodné). Je pravdou, že je-li úředník zkorumpován podnikatelem A, aby podnikatel B licenci nevydal, ačkoliv by ji jinak vydal, vede korupce k *omezení* majetkových práv (cílem korumpujícího je ovlivnit rozhodnutí úředníka ohledně majetku třetí osoby) a lze ji proto považovat jednoznačně za negativní a zavrženou. Naproti tomu v situaci, kdy podnikatel B zkorumpuje úředníka, aby mu licenci vydal, vede korupce k *částečné* nápravě omezení majetkových práv podnikatele (cílem korumpujícího je ovlivnit úřední rozhodnutí o svém vlastním majetku), představuje korupce naprosto pozitivní a legitimní čin. V některých situacích – pakliže legislativa zavazuje úředníka něčí majetková práva určitým způsobem omezit a úředník tím, že se od takového postupu

odchýlí, riskuje nějaký postih a korupce je způsobem jeho kompenzace za takové riziko – je dokonce možné za ctnostné považovat nejen jednání korumpujícího, ale rovněž i chování korumpovaného, tj. jednání úředníka!

Korupce (a mnohdy nutnost jejího provádění) ve státní správě zdaleka nepostihuje pouze podnikatele, kteří jsou nuceni úředníkům podlézat při různých příležitostech od zápisu do obchodního rejstříku přes udělování licencí (např. k tak „celospolečensky“ nebezpečným aktivitám jako je směnárská služba, taxislužba, výroba tabáku či kontrolní testování mechanizačních prostředků na ochranu rostlin) až po kontroly finančními úřady. Týká se nás všech: všech, kteří při koupi nemovitosti marně čekají na zápis do katastru; všech, kteří při stavbě domu chtějí mít střechu takové barvy, jaká se jim líbí; všech, kteří nechtějí při jízdě používat bezpečnostní pásy; všech, kteří chtějí adoptovat děti; všech, kteří převážejí přes hranice zboží v hodnotě překračující stanovený limit; či v neposlední řadě všech, kteří podléhají branné povinnosti.

Vzhledem k tomu, že státní správa nepředstavuje *nikdy nic jiného* než rozhodování o cizím majetku, nemělo by být překvapením, že je místem, kde se korupci tak dobře daří a kde trápí korupce obyvatele každého státu nejvíce, nesrovnatelně více než v soukromém sektoru.

Jak bránit korupci?

Víme-li, že příčinou korupce je skutečnost, že moc rozhodovat o určitém majetku spočívá v rukou lidí, kterým tento majetek nepatří, je zřejmé, že korupce nebude moci existovat až ve chvíli, kdy každý bude rozhodovat pouze o svém vlastním majetku.

V soukromém sektoru je dosažení takového stavu nejenže těžko představitelné, ale ti, jejichž majetek může být korupcí ohrožen, o to zjevně ani nestojí. Vzhledem k tomu, že soukromí vlastníci majetku mají možnost jeho správou nikoho nepověřovat, ale přesto tak v ohromujícím množství případů *dobrovolně* činí (ačkoliv se tak vystavují nebezpečí poškození svého majetku v případě, že bude jeho správce zkorumpován), je zřejmé, že delegování určitých rozhodovacích pravomocí na správce přináší soukromým vlastníkům větší přínos než újmu. Nakonec, naprostá eliminace takového jevu by znamenala faktickou likvidaci jakýchkoliv firem a zaměstnaneckých vztahů.

Naproti tomu ve státní správě je odstranění rozhodování o cizím majetku nejen dobře představitelné, ale pro odstranění korupce naprosto nutné. V dobách socialismu byli upláceni prodáváci, neboť měli moc rozhodovat o rozdělení nedostatkového zboží. Byli korumpováni právě proto, že rozhodovali o cizím majetku a jejich zkorumpovanost spočívala v tom, že se

odchylovali od instrukcí, jak s ním nakládat – délku času stráveného ve frontě, představující alternativní mechanismus rozdělování, nahradili výši úplatku.* Dnes jsou uplácani památkáři, neboť mají moc rozhodovat o tvaru dveří v soukromých bytech. A zrovna tak jako úplatky prodávacům zmizeli ze všech oblastí, kde proběhla deregulace cen a privatizace, zmizela by i korupce památkářů, kdyby byli zbaveni své moci nad majetkem druhých.

(Vedlejší účinky této metody odstranění korupce by byly rovněž žádoucí: pracovní síly, doposud vázané na místech státních úředníků, by bylo konečně možné využít k nějaké produktivní činnosti.)

Jak je korupce ve skutečnosti zamezováno?

Bohužel, výše uvedená triviální skutečnost, že korupci úředníků lze vymýtít zrušením jejich pravomocí, zůstává těmi, kteří proti ní veřejně vystupují, nepochopena. A tak se dnes bojuje proti korupci stejnými prostředky, jaké v boji proti ní používala komunistická propaganda: nazýváním korupce „celospolečenským problé-

mem“ a vyzváním lidí, aby neupláceli. Barevnější plakátky a mohutnější výstavy typu „Uměním proti korupci“ na absolutní neúspěšnosti takového postupu nemožno nic změnit.

Lidé se totiž budou vždy (a zcela po právu) snažit si prostřednictvím korupce vydobýt moc nad svým majetkem alespoň zčásti zpět. Nikomu z těchto lidí korupce nevyhovuje, ale stále pro ně představuje menší újmu, než jakou jim úředník je schopen svým nezkorumpovaným rozhodováním způsobit.

Na celé vládou organizované protikorupční kampani je cosi pro vládu a stát typického: nejdříve vytvoří problém, potom navrhne nefunkční řešení, o jehož funkčnosti se následně snaží přesvědčit voliče za jejich vlastní peníze prostřednictvím mediální kampaně. V našem konkrétním případě zločinní politici nejprve prostřednictvím legislativy obdarí úředníky mocí rozhodovat o našem majetku. Jakoby nám tímto neublížili dost, zcela bezostyšně nás označují za zločince ve chvíli, kdy se snažíme prostřednictvím „spolupráce“ s úředníky získat alespoň část našich práv zpět.

Nakonec nám k tomu všemu ještě prostřednictvím daní seberou peníze, z nichž financují mediální kampaň, jejíž prostřednictvím se nás snaží o naši „zločinnost“, „zkorumpovanost“ a vině přesvědčit a utvrdit nás v názoru, že oni proti korupci skutečně bojují.

Chce-li proto někdo upřímně bojovat proti korupci, musí odstraňovat její příčiny. V případě státní správy, kde je korupce nejpalčivější, to znamená *odstraňovat byrokracii nebo alespoň její pravomoci*. Pouze ten, kdo je natolik slepý (hloupý), že tyto příčiny nevidí, či natolik mocí zkorumpovaný (bude chtít nyní vláda „zničit TERRA LIBERA“...?), že je vidět nechce, může proti korupci neustále bojovat opakováním klišé, že korupce je špatná. I kdyby bylo pravdou, jak nás „ministr vnitra varuje“, že „korupce poškozují charakter“, potom při znalosti prvotní příčiny korupce, kterou je politiky – včetně ministra vnitra – vytvořená legislativa, by z toho plynulo jediné: tím, co poškozují charakter, je (vedle dalších) v konečném důsledku samotný ministr vnitra! ■

* Mimochodem, jejich činnost nebyla až tak zavržená, jak se zdá: jejich korupce nevedla k tomu, že měli lidé k dispozici méně kol, masa, stavebního materiálu apod. Lidé na ně pouze stáli menší fronty, než by bývali stáli, kdyby prodávací korumpování nebyli. Jejich korupce tak vlastně pomáhala řešit problém vzácnosti, zatímco činnost úředníka, který vám povoluje či schvaluje, že si něco smíte s vlastním majetkem udělat, problém vzácnosti naopak vytváří!

Letadla a ochrana majetku

(pokračování ze strany 1)

v současné době Ministerstvem dopravy (Department of Transportation), která by byla skutečně schopná teroristické akce z jedenáctého září zmařit.“

Jak napsal Brad Rohdenburg, kapitán American Airlines, v deníku *The Wall Street Journal* (21. září 2001):

Je naprosto směšné, že tisíce lidí mohou být zabity pomocí nožičky na papírové kartony. Postupy letištní kontroly zavedené po jedenáctém září by tomu nedokázaly předjít ani zajistit, aby se taková situace nemohla opakovat. Takováto opatření pouze představují nepohodlí pro cestující a zvyšují náklady. A nyní každý šílenec, který by se rozhodl tyto činy věrně napodobit, ví, kolik škody lze s pomocí letadla způsobit. Piloti již nadále nesmí nosit ani „švýcarské“ nože, ale na Internetu si můžeme prohlédnout keramické a plastické nože, které mohou teroristé nadále jednoduše propašovat na palubu letadla. Co máme my piloti potom dělat, pobít je svými aktovkami a kabelkami?

Byl jsem informován úředníkem mé letecké společnosti, že FAA má pocit, že by piloti neměli nosit zbraně, protože „jim mohou být odejmuty a použity“. A co když jsou odejmuta a použita naše letadla? Jestliže sami sebe učiníme bezbrannými, pak jsme již za teroristu vykonali polovinu jeho práce. Na pohřbu Johna Oganowskiho (kapitána letu 11 společnosti American Airlines) jsem mluvil s dalšími piloty, kteří si naostřují spony svých pásek, šroubová-

ky, pera, atd., aby měli aspoň nějakou naději ubránit svá letadla za 30 milionů dolarů před lidmi s nožičky na papírové kartony.

Důraz na prevenci je samozřejmě potřebný, ale nikdy si nebudeme moci být jisti důvěryhodností každého letištního pracovníka, ať je to mechanik, technik, pracovník na rampě či se zavazadly nebo dodavatel potravin. Potřebujeme obrannou linii poslední instance, abychom zabránili vstupu únosců do pilotní kabiny. Federální agenti i z takových institucí, jako je Úřad pro rytectví a tisk (Bureau of Engraving and Printing), Ministerstvo zemědělství (Department of Agriculture), Ministerstvo školství (Department of Education) a Smithsonian Institution mají dovoleno nosit zbraně na palubách dopravních linek. Proč ne piloti, kteří jsou zodpovědní za letadlo? Vždyť i mnozí z nás už mají lepší zbrojní výcvik, než zajišťují zmíněné agentury – a my jsme ochotni se zdokonalit ještě víc, a to na naše vlastní náklady.

Udělejte letecké agenty, „sky marshals“ z některých z nás. Jak moc by se program bezpečnosti zefektivnil z hlediska nákladů? Dovolte nám přinejmenším opět nosit kapsní nože. Jak řekl Benjamin Franklin, „když ze sebe uděláte ovce, vlci vás sežerou“.

Kdo by mohl nesouhlasit? Ukazuje se, že právě FAA. Bezprostředně po útoku tato agentura nejenže povolení neuvolnila, ale naopak ještě odstranila ta, která byla do té doby platná alespoň formálně (i když

nepoužita). Podle Kopela tak, počínajíc čtrnáctým listopadem, nebudou žádné okolnosti, za kterých by se mohli letečtí dopravci ozbrojit, aby tak ochránili svůj majetek proti útoku. Piloti nebudou moci nosit ani kapsní nože o velikosti deset centimetrů. Místo toho to budou pouze zaměstnanci federální vlády, kterým bude dovoleno působit jako „sky marshals“ na vybraných letech. (Nemohou působit na všech letech.)

V souladu s tímto postojem FAA a Bushova administrativa odmítají dokonce i žádosti Asociace pilotů (*Air Line Pilots Association*), která má 67 000 členů. Asociace překvapivě podporuje možnost pilotů nosit zbraně. Představme si, že by za bezpečnost obchodních domů odpovídal federální úřad a jako součást jejich „bezpečnostního plánu“ by zavedli odzbrojení všech pokladních, a to vše přes námitky potenciálních obětí za pulty a jejich zákazníků. Po nevyhnutelném neštěstí by jistě jako velká útěcha působil slib stejného úřadu, že od nynějška začne vláda sama ve vybraných obchodních domech střelné zbraně používat!

Problém, o který tu jde, je právo chránit soukromé vlastnictví proti bezprávným útokům. Nakonec únos není nic jiného než termín, kterým označujeme zločin zahrnující uchvácení kontroly nad soukromým vlastnictvím (letadlem) v době, kdy se vznáší vzduchem a je zde pravděpodobnost, že má na palubě stovky platících zákazníků. Klíčem k zabránění takovému

zločinu krádeže - který v tomto případě vyústil v masovou vraždu - je lepší ochrana majetku proti útoku. Zkrátka, tento případ jasně poukazuje na libertariánskou zásadu, že mír bude nejlépe zajištěn při přísné aplikaci pravidel týkajících se soukromého vlastnictví.

Myšlenka ochrany letadel před odcizením jejich majitelům je blížká snaze benzínových stanic, klenotnictví nebo průmyslových továren ochránit se před loupežím. Toto je na volném trhu zajištěno možností postarat se o svou ochranu vlastními prostředky nebo si najmout bezpečnostní služby. Tyto služby zahrnují alarmy, oplocení a jako poslední instanci i použití střelných zbraní, která ovšem většinou představuje pouze vedlejší prostředek. Pouhá vyhlídka použití střelných zbraní působí jako odstrašující prostředek proti spáchání zločinu a také představuje způsob, jakým lze omezit škodu způsobenou násilným činem.

Kdo někdy navštívil Tiffany's na Manhattanu, ví, že bezpečnost je zde nejvyšší prioritou. Ozbrojení muži postávající všude okolo, najatí samotnou společností, nám nenahánějí strach, pokud nemáme nekalé záměry. Jinak v nás vyvolávají pocit bezpečnosti, protože všichni ví, že klenotnictví přitahují zloděje. Kdyby byl obchod s klenoty vyloupen v otvírací době, byl by zákazník asi velmi udiven, kdyby zjistil, že majitelé a manažeři nezajistili příslušná bezpečnostní opatření za účelem takové situace předejít. Kdyby nám majitel sdělil, že „by ani neuvažoval“ o ozbrojení obchodu, asi bychom ho považovali za velmi nezodpovědného.

Ale letmý pohled na dostupnou literaturu ohledně tohoto tématu odhaluje, že v případě ozbrojených dopravních letů zde existuje tabu. Rodney Wallis, bývalý bezpečnostní šéf Národní asociace letecké dopravy (*National Air Transport Association*), napsal v roce 1993 knihu s názvem *Boj proti vzdušnému terorismu (Combating Air Terrorism)*, v níž zamítá tuto myšlenku v několika málo větech: „Letecká bezpečnost by měla zajistit bezpečí cestujících. Povolení přítomnosti zbraní v kabině letadel, bez ohledu na to, kdo je drží, k tomuto cíli přispěje jen s velmi malou pravděpodobností.“

Bez ohledu na to, kdo je drží? Tato věta nesmyslně předpokládá morální rovnocennost mezi piloty a teroristy, jako kdyby lidská vůle vůbec nesouvisela s tím, jestli budou lidé zbraněmi chráněni, nebo zraněni. Z Wallisovy logiky by vyplývalo, že bychom museli zakázat držení zbraní v Bílém domě, bez ohledu na to, jestli je mají v rukou agenti tajných služeb, nebo potenciální vrazi.

Lepší není ani kniha Petera St. Johna *Vzdušné pirátství, letištní bezpečnost a mezinárodní terorismus: Vítězství ve válce proti únoscům (Air Piracy, Airport Security, and International Terrorism: Winning the War Against Hijackers)*, ve které navrhuje myšlenku jakýchkoli zbraní na palubě v jedné, obsažené větě: „špatně vycvičený ozbrojený sky marshal

pokoušející se zlikvidovat teroristickou operaci by mohl způsobit ještě větší katastrofu“. V knize Thomase Ashwooda *Teror na nebi (Terror in the Skies)* je myšlenka přítomnosti ozbrojených ochránců bezpečnosti v letadlech nazývána „nebezpečnou“, „hazardní“, „nepromyšlenou“, „zprofanovanou“, „příliš medializovanou“ a, konečně, „neúčinnou“. Proč? Protože v minulosti byli ozbrojení muži v letadlech „málo vycvičení, přetížení, nedostatečně kvalifikováni a nevhodně vyzbrojeni“.

Ale zdá se, že všechny tyto argumenty poukazují spíše na potřebu extenzivnějšího a lepšího výcviku, a nikoli odzbrojení letadel a svěření kontroly nad nimi teroristům. Neschopnost rozpoznat rozdíl mezi ozbrojenými únosci a ozbrojenými piloty se zdá být největším problémem, kterým byli postíženi všichni „experti“ před jedenáctým zářím. Jinými slovy, situace se mnoho neliší od případu kontroly zbraní obecně: doufajíc v odstranění násilí, ti, co zakázali zbraně, vyslali signál všem největším násilníkům, že se mohou v klidu ujmout vedení.

Uvažujme všechny tři oblasti, ve kterých byl federálním nařízením uvalen všeobecný zákaz použití zbraní: poštovní úřady, veřejné školy a aerolinie. Díky těmto zákazům víme, co to znamená „going postal“, co se stalo v Columbine a také nikdy nezapomeneme na hrůzy jedenáctého září. Ani v tomto případě se odpověď neliší od obvyklého receptu libertariánů na to, jak zajistit mír: Nechme vlastníky majetku chránit nejen sami sebe, ale i ty, kterým slouží.

Jeffrey Tucker je viceprezidentem The Mises Institute a editorem časopisu The Free Market. Viz www.mises.org.

Přeložila: Ester Mohoritová

Bastiat proti Klausovi

„Nezávislý“ institut Václava Klause CEP vydal překlad několika, povětšinou již česky dostupných, esejů skvělého francouzského autora 19. století Frédérica Bastiata. Absurdnost tohoto počínu Klausových přívrženců vynikne obzvláště v těchto dnech, kdy Klaus a ODS bojují za schválení socialistického státního rozpočtu. Klaus se totiž svými výroky kvalifikuje na symbol arogantního obhájce státního přerozdělování, proti kterým Bastiat tak usilovně bojoval. Posuďte sami:

Mezi těmi muži, kteří bojují o ministerké posty, existuje vždy navzdory ostrým bojům tichý souhlas, na jehož základě musí zůstat celá vládní struktura nedotčená. „Svrhni mne, můžeš-li“, říká ministr, „a já tě svrhnou příště. Jen nás nech postarat se o to, aby bank v podobě rozpočtu o velikosti patnáctiset milionů franků stále zůstal na stole“. Když ale jednoho dne člen parlamentu ve jménu daňových poplatníků a jako daňový poplatník sám povstane ve své

Solut@on
internet na vaší straně

Internet Vám pomůže
zvítězit.

My Vám pomůžeme
s Internetem.

Provozovna společnosti:
Na Křivíně 1, 140 00 Praha 4

Telefon: 61 00 94 00
Paegas +420-605-229389
Eurotel +420-602-767756
Fax: 61 00 94 24
E-mail: info@2s.cz
<http://www.2s.cz>

Předplatné TL na rok 2002

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?
Předplaťte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Všechna čísla roku 2001 a předplatné na rok 2002 získá ten, kdo daruje Liberálnímu institutu minimálně 250,- Kč na jeho činnost. Pouze čísla roku 2001 lze získat za minimálně 150,- Kč. Elektronické předplatné ve formátu pdf za polovinu!
Účet 55 94 61/0300
Standardní roční předplatné: 0,25 g zlata
e-gold účet: 131844
Více o e-gold na: www.libinst.cz

TERRA LIBERA

je vydávána společností TERRA LIBERA.
Kontaktní adresa:

**TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz**

Její vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.

lavici a pronese k současným či potenciálním budoucím ministrům: „Pánové, bojujte mezi sebou o moc, ale já se snažím o jediné - omezit ji.“ Ó pane! Buďte si jisti, že tyto zuřiví bojovníci, kteří stojí údajně v tak příkrém sporu, se velmi brzy spojí, aby potlačili hlas tohoto poctivého zástupce lidu. Začnou jej nazývat utopistou, teoretikem, nebezpečným reformátorem, člověkem s jedinou fixní myšlenkou, jež nemá žádný praktický význam. Budou proti němu hromadit posměšky, využijí proti němu zkorumpovaný tisk. Když jej ale nechají na holičkách daňoví poplatníci, sami brzy zjistí, že nechali na holičkách sami sebe.

(Bastiat, Frédéric: *Profession of Faith to the Electors of the District of Saint-Sever* (1846), FEE, 2001, str. 11)

Přetiskování textů velkých obhájců svobody z Václava Klause ale liberála neudělá. O člověku vypovídají jeho činy. A zde samotný Bastiat usvědčuje Klause z pokrytectví.

Josef Šíma